

Pyöräliiton Pyörällä kaiken ikää –toiminta

Pyörällä kaiken ikää on Pyöräliiton kansalaishanke, jota rahoittaa STEA Veikkauksen varoin. Hanke alkoi vuonna 2015 ja päättyy 2018, mikäli lisärahoitusta ei saada.

Toiminnan keskeisin tarkoitus on antaa liikuntarajoitteisille mahdollisuus osallistua oman yhteisönsä toimintoihin riksapyöräilyn avulla. Vapaaehtoiset kuljettavat kyytiläisiä vetten äärelle, metsiin, kahviloihin, toreille, minne tahansa kyyditettävä haluaakin mennä.

Vapaaehtoisten koulutuksissa korostetaan kyyditettävän huomioimista ja rohkaistaan kohtaamaan ihminen sellaisena, kuin kukin on. Vapaaehtoisia kutsumme Pyöräkapteeneiksi ja Pyöräluotseiksi.

Kapteenit saavat Pyöräliiton ja Ikäinstituutin yhdessä toteuttaman kouluttajakoulutuksen ja saavat siitä valmiudet kouluttaa vapaaehtoisia Pyöräluotseja.

Koulutukset ovat maksuttomia.

Pyöräkapteenikoulutus kestää n.8h, Pyöräliitto tarjoaa matkat koulutukseen julkisella liikenteellä ja tarjoaa ruuat ja kahvit päivän aikana. Pyöräluotsikoulutus kestää 2-6h, riippuen luotsien määrästä ja paikkakunnasta. Koulutuksen saatuaan, Pyörällä kaiken ikää vapaaehtoiset liittyvät Pyöräliiton ryhmävuoksuun. Koulutuksia voidaan myös räätälöidä paikkakunta-kohtaisesti.

Riksapyörät

Pyörällä kaiken ikää –toiminnan turvalliset kyydit vapaaehtoisen lisäksi mahdollistaa hollantilaiset Scandinavia –riksapyörät. Pyörät ovat 24 –vaihteellisia, sähköavusteisia, kahden matkustajan sohvapenkillä varustettuja, turvavyöllisiä, kolmipyöräisiä riksoja, joka liikkuu polkemalla pyörää takana ja matkustajat istuvat edessä. Muutkaan riksamallit eivät ole este toimintaan liittymiselle.

Riksan voi hankkia kuka vain

Yleisimmin riksoja ostaa kunnat, järjestöt sekä seurakunnat, mutta oman rahoituksen hankinta on myös ollut yleistymään päin. Esimerkiksi Hollolan ja Hangon, kuten myös Liedon riksa, on hankittu yrittäjien ja yksityisten lahjoittajien voimin. Myös rahoituslaitokset, tarkemmin pankit mm. Aktiasäätiö, Porin Op ja Vammalan Säästöpankki ovat hankkineet riksat oman alueensa ikääntyviensä käyttöön.

Hyvin yleistä on myös, että riksojen ostoon käytetään myös perintörahoja, kuten mm. Tampereella sekä Kuopiossa, jossa riksoja tulee olemaan useita tulevaisuudessa näiden rahastojen voimin.

Sinänsä Pyörällä kaiken ikää -toiminnasta ei tule kustannuksia, muuta kuin riksan hankinnasta ja huollosta. Riksapyörän tilauksen jälkeen sovitaan käyttöönottokoulutukselle sopiva aika ja hankkeen koordinaattori tulee maksuttomasti opastamaan riksan käyttöä. Pyörän vakuutuksesta huolehtii omistaja, vapaaehtoiset saavat koulutuksen jälkeen Pyöräliiton ryhmävuoksuun.

Riksapyörän säilytys

Parhaimman käyttöasteen olemme saaneet säilyttämällä riksoja kuntien keskeisimmillä paikoilla kuten kaupoissa, kirjastoissa, kansalaisten ohikulkureiteillä. Esimerkiksi Kotkan riksän sijoituspaikka on kirjasto ja kirjaston infopisteeltä voi varata riksän sekä saa avaimet ja akun ladattuna. Kotkan kaupunki omistaa riksän ja kirjaston työntekijäthän ovat kaupungin työntekijöitä, jotka huolehtivat riksän logistiikasta mielellään. Keravalla suunnittelevat, että riksän varaaminen ja haku toimisi Prismän infotiskiltä käsin.

Jotkut riksän omistavat palvelutalot säilyttävät pyörää lukittuna ulko-ovien läheisyydessä, siihen on helppo hypätä kyytiin lyhyellä varoajalla arjen keskellä. Esimerkiksi Riihimäellä on keskeisellä sijainnilla oleva varasto, jossa riksät sijaitsevat ja hakemiseen on järjestetty lukollinen kaappi, josta avaimet saa noudettua ja riksän otettua käyttöön. Järjestely ei vaadi työntekijän läsnäoloa ja lukon koodia voidaan vaihtaa usein ja antaa se vain tiettyjen ihmisten tietoisuuteen. Varastoon on järjestetty riksoille latauspistokkeet, jolloin akutkin ovat heti valmiita käyttöönottoa varten.

Joissakin paikoissa riksät ovat palvelutalojen eteisaulassa, mikäli ovet ovat riittävän leveät riksän kuljettamiseen, siinä akut kätevästi latautuvat ja avaimet saa vahtimestarilta.

Huonoja säilytyskohteita ovat kellarit ja autotallit, mikäli ne eivät sijoitu aivan ulko-oven läheisyyteen, Pyöräluotsit ovat havainneet riksän hakemisen hankalaksi ja jättävät ajamisen väliin.

Nuori Pyöräluotsina

Nuoret ovat mahtava voimavara Pyörällä kaiken ikää toiminnassa. Esimerkiksi Kotkassa koulutettiin joukko nuoria, jotka ajeluttavat Kotkalaisia ikääntyneitä riksoilla kesätyökseen koko kesän. Järvenpäässä seurakunnan isoset ovat saaneet Pyöräluotsikoulutuksen, jotta voivat kyyditä kuntalaisia kunnan ja seurakunnan yhteisriksalla. Suomen nuorin Pyöräluotsi on ajanut vuodesta 2016 ollessaan tuolloin vain 12 vuotias. Kyse ei ole niinkään luotsin iästä, vaan nuoren henkilön persoonasta, vastuuntunnosta, ihmisen kohtaamistaidoista sekä ajoharjoittelun tuomasta ajokokemuksesta. Nuoret saavat riksatoiminnasta hyviä ikääntyneen kohtaamistaitoja sekä oppivat kunnioittamaan ikääntyneitä osana yhteiskuntaa.

Pyöräkapteeni harjaantuu koulutuksen ja kokemuksen myötä tunnistamaan koulutettavien Pyöräluotsien kyvyt hallita riksaa sekä kyyditettävien turvallisuutta ja hyvinvointia. Toiset vapaaehtoiset tarvitsevat enemmän harjoittelua, kuin toiset.

Kuntakohtainen toiminta

Jotkut kunnat ovat perustaneet omia yhdistyksiä toiminnan ympärille, joka mahdollistaa tukien hakemisen toiminnan jatkuvuudelle. Joissain paikkakunnilla sen sijaan kunnan vapaaehtoistyön koordinaattori hoitaa myös kunnan Pyörällä kaiken ikää toimintaa. Yleensä koordinaattorit ovat käyneet Pyöräkapteenikoulutuksen, jotta osaavat neuvoa ja kouluttaa vapaaehtoisia riksailun saloihin.

Kaikenlaiset yhteistyömuodot ovat mahdollisia toiminnan käynnistämiseen. Esimerkiksi Espoossa yhden riksän omistaa yhdistys, mutta pyörää ajetaan kunnan omissa palvelutaloissa ja vapaaehtoiset Pyöräkapteenit kouluttavat Pyöräluotsit toimintaan mukaan.

Mikäli kunnassa toimii Pyöräliiton jäsenjärjestö, sieltä usein saadaan innokkaita Pyöräluotseja toimintaan kuljettajiksi sekä tukea toiminnan markkinointiin. Toritapahtumilla ja yleensäkin näkyvyys tuo toimintaan lisää vapaaehtoisia pyöräluotseja. Etenkin alkuun kannattaa riksoilla ajaa mahdollisimman paljon näkyvyyden saamiseksi. Mitä enemmän olemme näkyvillä, sitä enemmän toiminta kiinnostaa kansalaisia.

Yhteystiedot:

Mira Kokko mira.kokko@pyoraliitto.fi

Puh: 0451141044